

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Разова спеціалізована вчена рада Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України прийняла рішення про присудження **Король Альоні Валеріївні** наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» за спеціальністю «016 Спеціальна» освіта на підставі прилюдного захисту дисертації **«Формування дистанційно-інтерактивного середовища підтримки батьків дошкільників з особливими мовленнєвими потребами»**.

«19» грудня 2023 року

Король Альона Валеріївна, 1985 року народження, громадянка України. Освіта вища: у 2017 році закінчила Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка за спеціальністю: «016 Спеціальна освіта».

У серпні 2023 року закінчила аспірантуру Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України за спеціальністю 016 «Спеціальна освіта».

Дисертацію виконано у відділі логопедії Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України.

Науковий керівник – Данілавічюте Еяна Анатоліївна - кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, завідувач відділу логопедії Інституту спеціальної педагогіки і психології НАПН України.

Здобувачка має 12 публікацій, серед них: 9 статей, у тому числі 4 статті в наукових фахових виданнях України, що включені до міжнародних наукометричних баз, 3 статті в наукових виданнях, проіндексованих у базах даних Scopus та Web of Science Core Collection; 5 публікацій апробаційного характеру: 1 стаття в науковому виданні України; 1 стаття в журналі, 2 методичних посібники; 1 тези.

1. Khilya A., Korol A. Features of the Use of ICT in Speech Therapy Practice of Preschool Institutions. Society. Integration. Education. Latvia: Rezekne Academy of Technologies, 2021. Vol. 5. P. 351–359.

2. Korol A., Blashkova O., Kravchenko V., Khilya A. Web-Technologies and Multimedia Systems in the training of professionals in the education system. Environment. Technology. Resources. Latvia: Rezekne Academy of Technologies, 2021. Vol. 2. P. 244-248.

3. Korol A., Konovalchuk I., Kolosova O., Tarnavska N., Khilya A. Organization of distance learning in the Ukrainian practice of inclusive education.

Environment. Technology. Resources. Latvia: Rezekne Academy of Technologies, 2023. Vol. 2. P. 156-161.

4. Король А. В. Логопедичний супровід сімей засобами інформаційно-комунікаційних технологій. Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки): зб. наук. пр. / за ред. В.М. Синьова, О.В. Гаврилова. Кам'янець-Подільський: ПП Медобори-2006, 2019. С. 92–101.

5. Король А.В. Персональний сайт вчителя-логопеда як засіб співпраці з батьками та педагогами в закладах дошкільної освіти. Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: педагогіка і психологія. Вінниця, 2020. Вип. 61. С. 40-46.

6. Король А. В. Чат-бот як засіб оптимізації співпраці вчителя-логопеда з батьками, педагогами та громадськістю в закладах дошкільної освіти. Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: педагогіка і психологія. 2021. Вип. 65. С. 28-35.

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради:

Литовченко Світлана Віталіївна, доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, завідувач відділу освіти дітей з порушеннями слуху Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України. Оцінка позитивна без зауважень.

Омельченко Ірина Миколаївна, доктор психологічних наук, професор, провідний науковий співробітник відділу психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими потребами Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України. Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. Дослідження присвячено пошуку шляхів підтримки батьків дітей з наявністю дефіциту функції мовлення різного ступеня прояву. Дослідниця використовує сучасний термін «особливі мовленнєві потреби» для виокремлення означеної категорії дітей, а також акцентування на важливості їхнього аналізу з точки зору освітнього критерію, що є визначальним у контексті концепції підтримки особливих освітніх потреб з позицій принципу інклюзивності, водночас не зупиняється окремо на тлумаченні означеної дефініції, що, на нашу думку, варто було б зробити з огляду на її новизну.

2. Методологічна основа дослідження характеризується потужним арсеналом теоретичних і емпіричних методів, які обґрунтовано складають «канву» наукового пошуку. Було б логічним конкретизувати їх вже на початку тексту дисертації, у його вступній частині, а не обмежитися лише їх загальною репрезентацією, що дало б змогу відразу скласти повне уявлення про глибину, системність і комплексність дослідження.

Ярмола Наталія Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, в.о. завідувача відділу інклюзивного навчання Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України. Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. У констатувальній та формувальній частинах зазначено, що до експерименту були залучені батьки дітей з особливими мовленнєвими потребами. Презентовано результати визначення рівня готовності батьків дошкільників з особливими мовленнєвими потребами до співпраці з учителем-логопедом в умовах дистанційно-інтерактивного середовища та результати формування дистанційно-інтерактивного середовища підтримки батьків дошкільників з особливими мовленнєвими потребами в умовах віддаленої взаємодії у закладах дошкільної освіти. Потребує уточнення загальна кількість учасників експерименту, тобто батьків, які брали участь у дослідженні.

Пахомова Наталія Георгіївна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка. Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. У дисертації представлено глибокий теоретичний аналіз проблеми співпраці вчителя-логопеда з батьками дітей з особливими мовленнєвими потребами з огляду як на вітчизняний, так і зарубіжний досвід, охоплено два важливих напрями: готовність батьків до співпраці з учителем-логопедом та форми його взаємодії з батьками таких дітей. Очевидним є той факт, що активізація діяльності батьків та упорядкування моделі взаємодії фахівця з сім'єю дитини продиктована наявністю особливостей розвитку її мовленнєвої функції, що може бути наслідком різних порушень, які мають відмінний ступінь прояву, спричиняють вторинну особливість функціонування і життєдіяльності, а відтак, в різний спосіб впливати на психоемоційний стан батьків. На нашу думку, дослідження збагатили б врахування диференційованого підходу при вивченні та виявленні кореляції між ступенем прояву різного за етіологією порушення мовлення та вмотивованості батьків до самовдосконалення і співпраці з учителем-логопедом

2. У дослідженні особлива увага приділяється вивченню мотиваційного компонента готовності батьків до співпраці з учителем-логопедом як на рівні констатації, так і на формуальному етапі дослідження. Проте, на нашу думку, бажано було б приділити увагу такому об'єктивному факту розвитку особистості як загальний соціальний статус батьків, що дало б можливість дослідити

взаємозв'язки між окремими його показниками (професією та рівнем освіти, соціально-економічним статусом, сімейним станом, рівнем загальної культури та ін.) та рівнем готовності до співпраці.

3. У роботі обрано методологічною основою системний, процесуальний, аксіологічний, акмеологічний, середовищний, особистісно орієнтований та ін. підходи, на основі яких виявилось можливим імплементувати авторські новації у практику успішного співробітництва батьків і вчителя-логопеда засобами дистанційно-інтерактивного середовища. Водночас на етапі констатувального дослідження (с.83) дисертантом при розробленні структурно-функціональної моделі готовності батьків дітей з особливими мовленнєвими потребами до співпраці з логопедом визначено як компоненти готовності батьків – аксіологічний, акмеологічний та праксеологічний. На формувальному етапі (с.146) зазначені компоненти (аксіологічний, акмеологічний та праксеологічний) визначено як послідовні три етапи реалізації моделі формування дистанційно-інтерактивного середовища підтримки батьків дошкільників з особливими мовленнєвими потребами. На нашу думку, потребує додаткового уточнення використання дослідницею методологічних підходів у якості послідовних етапів реалізації експериментальної моделі.

4. Глибина та об'ємність дослідження, кількість залучених до експерименту осіб, статистичний аналіз емпіричних даних вказують на чіткий алгоритм організації дослідження, доводять достовірність тверджень. Проте, на наш погляд, значущість дослідження підкреслило б розширення географії баз впровадження та апробації експериментальної методики, оскільки дисертація присвячена організації дистанційно-інтерактивного середовища.

Мілевська Олена Павлівна, кандидат педагогічних наук, доцента кафедри логопедії і спеціальних методик Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. Шляхи вирішення проблеми долучення батьків дитини з особливими мовленнєвими потребами до співпраці, що запропоновані Король А.В., відрізняються сучасністю, глибиною вивчення і розроблення, дієвістю, про що свідчать результати дослідження. Водночас кінцева мета організації запропонованого алгоритму співробітництва фахівця і батьків полягає у досягненні максимально високого результату в контексті задоволення мовленнєвих потреб дитини. Дослідження містить автономні показники, що дають змогу переконатися у позитивній динаміці готовності батьків до співпраці, втім не передбачає моніторинг стану задоволення мовленнєвих потреб з огляду

на організовану співпрацю. Означені відомості могли б значно збагатити результати дослідження.

2. Діти з особливими мовленнєвими потребами – лише частка дітей, які входять до складу популяції осіб з особливими потребами. Підтримка дітей з іншими особливими потребами також є предметом наукових досліджень, існує науковий і емпіричний досвід організації співпраці батьків з фахівцем, проте такі відомості не потрапили до фокусу уваги дослідниці, а відтак, не були враховані. Водночас їхня присутність могла б скоротити шлях наукового пошуку, з одного боку, а з іншого – підсилити конкурентоспроможність вітчизняних технологій співпраці у порівнянні із зарубіжними або, навпаки, констатувати низький рівень такої спроможності.

3. У констатувальному експерименті (ст. 133) дисертанткою було з'ясовано, що більшість батьків-учасників експериментальної вибірки виявили недостатній рівень готовності до дистанційної співпраці з учителем-логопедом („44,9% батьків продемонстрували середній рівень готовності, 43% виявилися взагалі не готовими до взаємодії”). Аналізуючи проблемні чинники, Король А.В. наголошує на необхідності „стимуляції мотиваційних аспектів взаємодії з логопедом, технологічній підготовці батьків до логокорекційної роботи в дистанційному форматі та заохочення їх до самоосвіти та саморозвитку” та об'єктивує потребу підвищення ефективності взаємодії батьків з учителем-логопедом. Зокрема, в рамках акмеологічного етапу формуального експерименту дисертантка визначає основну мету: ”регулярна самоосвіта та самовдосконалення батьків з питань логокорекції” (ст.147). Доречно було б, на нашу думку, конкретизувати способи залучення батьків до взаємодії визначеного типу, окрім пропозицій щодо суто технологічних ресурсів.

4. На нашу думку, дисертацію було б варто доповнити аналізом готовності ширшого кола вчителів-логопедів до використання моделі дистанційно-інтерактивного середовища підтримки батьків дошкільників з особливими мовленнєвими потребами, розробленої Король Альоною Валеріївною.

Результати відкритого голосування:

«За» - 5 членів ради;

«Проти» - немає,

«Утримались» - немає.

**СПЕЦІАЛІЗОВАНА ВЧЕНА РАДА ІНСТИТУТУ СПЕЦІАЛЬНОЇ
ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ ІМЕНІ МИКОЛИ ЯРМАЧЕНКА НАПН
УКРАЇНИ УХВАЛИЛА:**

1. Дисертація **Король Альони Валеріївни** на тему: **«Формування дистанційно-інтерактивного середовища підтримки батьків дошкільників з особливими мовленнєвими потребами»**, що подана на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» за спеціальністю 016 «Спеціальна освіта» є завершеним самостійним науковим дослідженням і відповідає вимогам «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261; «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

2. Присудити Король Альоні Валеріївни ступінь доктора філософії з галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» за спеціальністю 016 «Спеціальна освіта».

На підставі результатів відкритого голосування та прийнятого рішення разова спеціалізована вчена рада присуджує Король Альоні Валеріївни ступінь доктора філософії з галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» за спеціальністю 016 «Спеціальна освіта».

Голова спеціалізованої вченої ради
доктор педагогічних наук

Світлана ЛИТОВЧЕНКО